

НАШИНЕЦЬ-НАУМОВА А.Ю.

к.ю.н, доцент кафедри конституційного і адміністративного права Юридичного інституту Національного авіаційного університету, м. Київ

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В ПРОБЛЕМНОМУ КОЛІ СУЧАСНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується збільшенням ролі та значення інформації. Незважаючи на певну кількість наукових досліджень, які присвячені питанням інформаційного права, інформаційним відносинам, найбільш дискусійними залишаються ті, що спрямовані на проблеми безпеки інформаційного простору [1, с.58-66].

Стрибокподібний розвиток науково-технічного прогресу призвів до масового впровадження інформаційних технологій в економіці, промисловості та побуті. Пов'язані з цим глобальні зміни в суспільних відносинах дають привід дослідникам у цій сфері зробити висновок про початок інформаційної революції, загальний зміст якої в тому, що інформаційні технології впливають на людську свідомість – як в індивідуальній, так і в суспільній площині.

Стрикуватість технічного прогресу стала для людини майже непомітна, ми вже не дивуємося новинкам в техніці отримання, передачі та обробки інформації (планшет, ноутбук, кишенькові модифікації обчислювальних засобів, мобільні телефони, мініатюрні зчитувальні пристрої та ін.). Технологічні зміни і швидкість оновлення комп'ютерної техніки стали звичними для сучасного фахівця будь-якої сфери людської діяльності.

Стрімкий розвиток інформаційних технологій (ІТ) в останні роки приголомшує сучасників своїми масштабами. Темпи зростання ринку продуктів ІТ на початку ХХІ століття досягли 30% на рік, в абсолютних показниках до одного трильйона доларів. За обсягом продажів інформаційний сектор економіки США вийшов на перше місце, обігнавши авіаційну та автомобільну промисловість. Частка працівників, зайнятих у секторі комп'ютерної індустрії в розвинених країнах світу, сьогодні майже перевищує 50 % [2, с.103].

Новизна інформаційних технологій стала спонукальним мотивом зміни стилю для багатьох галузей управління, навіть для самих, здавалося б, консервативних з них: державознавства та юриспруденції. Електронний документообіг поступово витісняє «аналоговий» метод обробки і передачі документа. Багато традиційних сфер державного управління майже повністю перетворені в електронну форму подання, обміну інформації (статистичні, податкові, реєстраційні, паспортні та ін.).

Планом заходів з виконання завдань, передбачених Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», передбачено зробити важливий крок на шляху країни до масової інформатизації – впровадження в усі галузі життєдіяльності суспільства інформаційні технології [3]. За своїми масштабами цей процес можна порівняти з такими відомими в нашій вітчизняній історії подіями, як електрифікація, індустріалізація і колективізація. Наприклад, в освітній діяльності така мета поставлена Концепцією Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій. Передбачається, що до кінця 2015 р. буде, в основному, сформована інформаційно-технологічна інфраструктура системи освіти [4].

Однак шлях до інформаційного суспільства тернистий. Названі інформаційні процеси вимагають до себе пильної уваги з боку фахівців в сфері комплексного їх забезпечення. Поряд з технологічними системами в останні роки стають актуальними і висуваються в число провідних такі категорії, як правова система забезпечення інформатизації та формування інформаційних ресурсів України. Інформаційна сфера життєдіяльності поступово проходить шлях юридичного оформлення, що вже знаходить відображення в новій галузі законодавства. Разом з тим бурхливо розпочавшись на початку свого розвитку, процес формування інформаційного законодавства в даний час загальмувався, інформаційно-нормативний масив більш ніж ста законодавчих актів суперечливий, його понятійний апарат далекий від досконалості. Багато проблем забезпечення інформаційної діяльності не завжди знаходять свого адекватного правового рішення, внаслідок чого правові умови суспільних відносин в інформаційній сфері недостатньо міцно гарантують реалізацію прав суб'єктів таких відносин. Відсутність адекватної реакції законодавця на появу нових форм суспільних відносин, формування інформаційної галузі економіки та відповідних їй форм ділового обігу призвели до виникнення небачених раніше форм антигромадської поведінки. Потайний характер скоєних комп'ютерних порушень нерідко ставить керівників організацій в скрутне становище. Бурхливе зростання зловживань в інформаційному просторі призвів до високого ступеня ризику діяльності у цій сфері. Користуючись технологічними особливостями інформаційного середовища, а також об'єктивним фактором

відсутності жорсткого його регламентування, зловмисники перешкоджають користуватися перевагами нової високотехнологічної сфери діяльності всім користувачам [5, с.17-20].

Важливою умовою подолання названої ситуації та успішного розвитку ефективного інформаційного законодавства є науковий аналіз його проблем. Так в 2003 році зусилля громадськості сприяли появі і визнанню нової наукової юридичної спеціальності «Інформаційне право» в номенклатурі спеціальностей наукових працівників. В даний час назва наукової спеціальності 12.00.07 об'єднує: адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Легітимність нової наукової галузі юридичної науки сприяє більш глибокому аналізу існуючих проблем формування правових основ суспільних відносин у галузі інформатизації, глибшого розуміння інформаційних процесів в юридичному середовищі, формуванню фахівців в сфері розробки проектів нормативно-правових актів інформаційного характеру. Названі обставини сприяють появі нової комплексної галузі правової системи – інформаційного права [6, с.70].

Процес формування нової галузі правового забезпечення суспільних відносин носить двобічний характер. З одного боку, він вимагає глибокого вивчення інформаційних процесів збору, виробництва, обробки, зберігання, захисту, передачі і використання інформації. З іншого боку, «внутрішньогалузева» наукова рефлексія фахівців загальної теорії права і традиційних галузей (цивільного, адміністративного, трудового, кримінального, міжнародного та ін.) дозволяє більш ефективно досліджувати проблеми суспільних відносин в інформаційній сфері людської діяльності.

Таким чином, в умовах невизначеності стратегії розвитку інформаційного законодавства, підприємницькі структури та корпорації шукають неординарні шляхи і способи захисту своїх інтересів в інформаційній сфері. Цьому процесу сприяють не тільки умови жорсткої (часом, недобросовісної) конкуренції, а й сам характер підприємницької діяльності, коли ділове інформаційне дослідження стало звичайною практикою бізнес-аналізу. Однак методологічний шлях кожна з корпорацій проходить по-різному. Найбільш великі підприємства, володіючи високим потенціалом і ресурсами, мають можливість створювати самостійні структурні підрозділи, що займаються розробкою і реалізацією заходів захисту власних інформаційних ресурсів та систем. Представники середнього і дрібного бізнесу знаходяться в більш вразливій зоні інформаційного впливу з боку конкурентів, оскільки не можуть дозволити собі відволікання дуже істотних обсягів своїх доходів на ці цілі.

Список використаних джерел:

1. Нашинець-Наумова А.Ю. Питання забезпечення інформаційної безпеки підприємства / А.Ю. Нашинець-Наумова // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»: зб. наук. праць. – №3 (24). – 2012. – С.58-66.
2. Козак Ю.Г. Економіка зарубіжних країн: Навч. посібник / Ю.Г. Козак. – К.: ЦУЛ, 2013. – 292 с.
3. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України // Уряд. кур'єр. – 2007. – 14 лют.
4. Про затвердження Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій «Сто відсотків» на період до 2015 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 № 494 // Офіційний вісник України. – № 35. – Ст. 1462.
5. Новицький А.М. Правові основи формування інститутів інформаційного суспільства: теорія та практика: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / А.М. Новицький. – Ірпінь, 2012. – 39 с.
6. Брижко В.М. Теорія і практика інформаційного права: методологія кодифікації інформаційного законодавства України / В.М. Брижко // Правова інформатика. – № 1(37). – 2013. – С.70.